

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

redaktor naczelny:

radca prawny Andrzej Fortuna

redakcja:

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

ul. Zawiszy Czarnego 6/1

80-433 Gdańsk

Nr wpisu do rejestru dzienników i czasopism: L.P. 1797

wydawca:

Andrzej Fortuna prowadzący

działalność gospodarczą pod nazwą

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

ul. Zawiszy Czarnego 6/1

80-433 Gdańsk

Biuletyn z 24.06.2024

I. Zmiany w regulacjach

OCHRONA SYGNALISTÓW

W dniu 14 czerwca 2024 r. Sejm uchwalił ustawę o ochronie sygnalistów. Ustawa została już podpisana przez Prezydenta i ogłoszona w Dzienniku Ustaw. Przepisy wejdą w życie po upływie 3 miesięcy od ogłoszenia ustawy.

Regulacja stanowi implementację Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii. Ustawa w sposób kompleksowy reguluje warunki objęcia ochroną sygnalistów, środki ich ochrony oraz zasady zgłaszania informacji o naruszeniach prawa.

Sygnalistą jest osoba fizyczna, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą. Za sygnalistę może być uznany nie tylko pracownik, ale również osoba zatrudniona na innej podstawie prawnej, stażysta, wolontariusz, czy współpracujący przedsiębiorca. Należy jednak pamiętać, że ustawy nie stosuje się m. in. do informacji objętych tajemnicą zawodową zawodów medycznych oraz prawniczych.

Sygnalista będzie podlegał ochronie od chwili dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, pod warunkiem że miał uzasadnione podstawy by sądzić, że informacja będąca przedmiotem

zgłoszenia lub ujawnienia publicznego jest prawdziwa w momencie dokonywania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego i że stanowi informację o naruszeniu prawa.

Za nieważne będą uznawane postanowienia umów, na podstawie których jest świadczona praca lub usługi, są dostarczane towary lub jest dokonywana sprzedaż, które bezpośrednio lub pośrednio wyłączają lub ograniczają prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego lub przewidują stosowanie środków odwetowych.

Wobec sygnalisty nie mogą być podejmowane działania odwetowe ani próby lub groźby zastosowania takich działań. Za naruszenie tego zakazu może grozić odpowiedzialność karna. Ponadto sygnalista, wobec którego dopuszczono się działań odwetowych, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej lub prawo do zadośćuczynienia.

Nadto, ustawa nakłada dodatkowe obowiązki na podmioty zatrudniające co najmniej 50 osób, w tym obowiązek ustalenia wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych oraz obowiązek prowadzenia rejestru zgłoszeń wewnętrznych. Powyższe obowiązki, niezależnie od liczby zatrudnionych osób, dotyczyć będą również określonych w ustawie podmiotów wykonujących działalność w zakresie usług, produktów i rynków finansowych oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa transportu i ochrony środowiska.

FORTUNA
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

WARUNKI PRACY PRZY MONITORACH EKRAKOWYCH

W związku ze zmianą przepisów rozporządzenia z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz. U. z 1998 r., Nr 148, poz. 973), od 17 maja 2024 r. na pracodawcach spoczywają nowe obowiązki związane z powierzeniem pracy przy monitorach ekranowych.

Zmianie uległa treść załącznika do rozporządzenia, określającego minimalne wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, jakie powinny spełniać stanowiska pracy wyposażone w monitory ekranowe. Przede wszystkim załącznik został uzupełniony o regulacje dotyczące warunków pracy przy laptopach. Zgodnie z ust. 1.2. załącznika, w przypadku stosowania systemów przenośnych przeznaczonych do użytkowania na danym stanowisku pracy co najmniej przez połowę dobowego wymiaru czasu pracy, stanowisko pracy powinno być wyposażone w stacjonarny monitor ekranowy lub podstawkę zapewniającą ustawienie ekranu tak, aby jego górna krawędź znajdowała się na wysokości oczu pracownika, oraz w dodatkową klawiaturę i mysz.

Poszerzone zostały wymogi dotyczące krzesel stanowiących wyposażenie stanowiska pracy – krzesła powinny posiadać regulację wysokości siedziska, regulację wysokości oparcia odcinka lędźwiowego kręgosłupa, regulację kąta pochylenia oparcia oraz regulowane podłokietniki.

Ponadto zgodnie z dotychczasowym brzmieniem przepisów, jeżeli wyniki badań okulistycznych przeprowadzonych w ramach profilaktycznej opieki zdrowotnej, wykażą potrzebę stosowania okularów korygujących wzrok podczas pracy przy obsłudze monitora ekranowego, to pracodawca miał obowiązek zapewnić pracownikowi okulary zgodnie z zaleceniami lekarza. Nowelizacja rozporządzenia rozszerzyła ten obowiązek również na szkła kontaktowe.

ZASTRZEŻENIE NUMERU PESEL

Od 1 czerwca 2024 r. przy podejmowaniu takich czynności, jak np. zawarcie z konsumentem umowy pożyczki, kredytu czy leasingu - banki i instytucje kredytowe mają obowiązek weryfikacji, czy numer PESEL konsumenta nie został przez niego zastrzeżony. Jeżeli bank lub instytucja kredytowa zawarła ww. umowę, pomimo zastrzeżenia numeru PESEL, to nie będzie mogła domagać się od konsumenta i jego następców prawnych zaspokojenia roszczeń wynikających z tej umowy, ani zbyć takiej wierzytelności.

Obowiązki związane z weryfikacją rejestru zastrzeżeń PESEL nie dotyczą jednak tylko instytucji finansowych, ale mogą ciążyć również na przedsiębiorcach telekomunikacyjnych. Zgodnie z art. 60c ustawy Prawo telekomunikacyjne, który obowiązuje od 1 czerwca 2024 r. - dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany - przed wydaniem kopii lub wtórника karty lub innego urządzenia, służących do identyfikacji abonenta w publicznej sieci telekomunikacyjnej lub ich cyfrowego odwzorowania - do weryfikacji w rejestrze zastrzeżeń numerów PESEL, czy abonent będący osobą fizyczną nie zastrzegł swojego numeru PESEL. Jeżeli numer został zastrzeżony, to przedsiębiorca telekomunikacyjny ma obowiązek odmówić wydania abonentowi żądanej kopii karty lub urządzenia. W przypadku niewykonania tego obowiązku, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy - wprowadzenie możliwości zastrzeżenia numeru PESEL ma na celu ochronę przed kradzieżą danych osobowych i wykorzystywania ich do zaciągania zobowiązań. Obowiązki nałożone na przedsiębiorców telekomunikacyjnych mają chronić przed zjawiskiem SIM swappingu, tj. wykorzystania danych abonenta do wyrobienia duplikatu karty SIM i posłużenia się tą kartą do autoryzowania transakcji na szkodę danego abonenta.

WAKACJE SKŁADKOWE DLA MIKROPRZEDSIĘBIORCÓW

Od 1 listopada 2024 r. będą obowiązywały przepisy ustawy z dnia 9 maja 2024 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Z 2024 r., poz. 863).

Nowelizacja przyznaje mikroprzedsiębiorcom możliwość uzyskania zwolnienia z obowiązku opłacania składek przez jeden wybrany miesiąc w ciągu danego roku kalendarzowego. Zwolnienie będzie dotyczyło własnych składek przedsiębiorcy na ubezpieczenia społeczne, na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy. Zwolnieniem nie są zatem objęte składki, które przedsiębiorca ma obowiązek odprowadzić za własnych pracowników.

OCHRONA PRZED SUBSTANCJAMI REPROTOKSYCZNYMI

Z dniem 29 czerwca 2024 r. wejdzie w życie ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy (Dz.U. z 2024 r., poz. 878).

Nowelizacja nadaje nowe brzmienie art. 222 kodeksu pracy, rozszerzając ochronę pracowników przed substancjami szkodliwymi w miejscu pracy – również na ochronę przed substancjami reprotoksyicznymi. W uzasadnieniu ustawy wskazano, że substancje reprotoksyiczne to substancje, które mogą wywierać niekorzystny wpływ na funkcje seksualne i płodność u dorosłych mężczyzn i kobiet, a także na rozwój ich potomstwa.

W razie zatrudniania pracownika w warunkach narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu reprotoksyicznym, pracodawca będzie obowiązany zastąpić te substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne mniej szkodliwymi dla zdrowia lub stosować inne dostępne środki ograniczające stopień tego narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki. Ponadto pracodawca będzie obowiązany rejestrować wszystkie rodzaje prac w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o reprotoksyicznym, a także prowadzić rejestr pracowników zatrudnionych przy tych pracach. Wykaz substancji reprotoksyicznych zostanie zawarty w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

W uzasadnieniu nowelizacji zwrócono uwagę, że z tymi substancjami mogą mieć do czynienia m. in. pracownicy zatrudnieni w przemyśle farmaceutycznym, kosmetycznym, w budownictwie, a także w placówkach ochrony zdrowia, czy warsztatach samochodowych.

Zwolnienie będzie udzielane na wniosek przedsiębiorcy złożony w miesiącu poprzedzającym miesiąc kalendarzowy, który ma być objęty zwolnieniem. Wniosek należy złożyć drogą elektroniczną do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez platformę PUE ZUS.

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

W dniu 15 sierpnia 2024 r. mija termin wprowadzenia standardów ochrony małoletnich - na zasadach określonych w rozdziale 4b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 560).

Obowiązek wprowadzenia i przestrzegania takich standardów spoczywa na każdym:

- organie zarządzającym jednostką systemu oświaty oraz inną placówką oświatową, opiekuńczą, wychowawczą, resocjalizacyjną, religijną, artystyczną, medyczną, rekreacyjną, sportową lub związaną z rozwijaniem zainteresowań, do której uczęszczają albo w której przebywają lub mogą przebywać małoletni;
- organizatorze działalności oświatowej, opiekuńczej, wychowawczej, resocjalizacyjnej, religijnej, artystycznej, medycznej, rekreacyjnej, sportowej lub związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich;
- podmiocie świadczącym usługi hotelarskie oraz turystyczne, a także prowadzącym inne miejsca zakwaterowania zbiorowego.

Treść standardów powinna być dostosowana do charakteru i rodzaju danej placówki i wykonywanej w niej działalności oraz powinna określać m. in. zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim, a personelem placówki lub organizatora, zachowania niedozwolone wobec małoletnich, zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego, czy też procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego.

Podmioty zobowiązane do wprowadzenia standardów mają obowiązek udostępnić treść standardów na swojej stronie internetowej oraz wywiesić w widocznym miejscu w swoim lokalu, w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich.

Naruszenie obowiązku wprowadzenia standardów zagrożone jest karą grzywny albo nagany.

WYMIANA INFORMACJI PODATKOWYCH

Z dniem 1 lipca 2024 r. wejdą w życie przepisy ustawy z dnia 23 maja 2024 o zmianie ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 r. poz. 879). Nowelizacja stanowi implementację tzw. dyrektywy DAC7, czyli dyrektywy Rady (UE) 2021/514 z 22 marca 2021 r. zmieniającej dyrektywę 2011/16/UE w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania.

Istotną nowością będzie nałożenie na operatorów platform internetowych, którzy zawierają umowy ze sprzedawcami w celu udostępnienia im platformy albo jej części, obowiązków gromadzenia i przekazywania organom podatkowym danych o sprzedawcach korzystających z usług ich platformy. Obowiązki raportowania mogą dotyczyć platform umożliwiających sprzedaż towarów lub usług, wynajem nieruchomości, czy też giełd transportowych.

Operatorzy takich platform będą przekazywali raporty zawierające m. in. dane identyfikujące sprzedawcę, dane o liczbie przeprowadzonych transakcji, czy o łącznej wysokości wynagrodzenia otrzymanego przez sprzedawcę przy użyciu danej platformy.

DODATKOWE OBOWIĄZKI ZWIĄZANE ZE SCHEMATAMI PODATKOWYMI

Opisana wyżej nowelizacja ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami oraz niektórych innych ustaw wprowadza również zmiany w ustawie Ordynacja podatkowa m. in. w zakresie dotyczącym raportowania o schematach podatkowych.

Zgodnie z dodanym art. 86da ustawy, promotor i wspomagający przekazujący informację o schemacie podatkowym będą obowiązani do udzielania na piśmie osobie fizycznej, której informacje o schemacie podatkowym dotyczą, informacji o:

- gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji;
- przysługującym tej osobie prawie do uzyskania od administratora danych informacji, jakie ma prawo od tego administratora danych uzyskać, w czasie wystarczającym do skorzystania z jej praw do ochrony danych osobowych, zanim informacje zostaną przekazane.

Ponadto promotor i wspomagający przekazujący informację o schemacie podatkowym będą mieli obowiązek niezwłocznego zawiadomienia na piśmie osoby fizycznej, której informacje o schemacie podatkowym dotyczą, o prawdopodobieństwie naruszenia bezpieczeństwa jej danych osobowych gromadzonych i przetwarzanych na potrzeby automatycznej wymiany

informacji, w przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo, że naruszenie to wpłynie negatywnie na ochronę danych osobowych tej osoby fizycznej.

II. Orzecznictwo

ODSZKODOWANIE ZA SKUTKI UCHWAŁY KRAJOBRAZOWEJ

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2024 r., sygn. P 20/19

Przedmiotem analizy Trybunału był przepis art. 37a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określający zakres uchwały krajobrazowej. Zgodnie z tym przepisem, rada gminy może ustalić w formie uchwały zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Ustęp 9 tego przepisu stanowi, że w powyższej uchwale określa się warunki i termin dostosowania istniejących w dniu jej wejścia w życie obiektów małej architektury, ogrodzeń oraz tablic reklamowych i urządzeń reklamowych do zakazów, zasad i warunków w niej określonych. Innymi słowy, podjęcie uchwały krajobrazowej wiąże się z nałożeniem na prywatne podmioty obowiązku dostosowania swoich obiektów do treści wprowadzonej uchwały.

W związku ze skierowaniem pytań prawnych przez Naczelny Sąd Administracyjny, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że wyżej wskazany art. 37a ust. 9 ustawy w zakresie, w jakim przewiduje obowiązek określenia w uchwale krajobrazowej warunków i terminu dostosowania istniejących w dniu jej wejścia w życie, wzniesionych na podstawie zgody budowlanej, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych do zakazów określonych w tej uchwale, bez zapewnienia ustawowych podstaw i trybu dochodzenia odszkodowania przez podmioty, które są zobowiązane do ich usunięcia, jest niezgodny z art. 21 w związku z art. 2 Konstytucji.

Trybunał uzasadnił to rozstrzygnięcie wskazując, że przepisy godzą w prawo własności zmuszając podmioty prywatne, które legalnie posadowiły tablice i inne urządzenia, do ich usunięcia na własny koszt i bez zapewnienia odszkodowania. Trybunał podkreślił, że brak przyznania możliwości dochodzenia odszkodowania za dostosowanie legalnie

postawionych tablic stawia ich właściciele w takiej samej pozycji, jak podmioty, które podejmują działalność samowolnie bez pozyskania odpowiednich decyzji, co nie zasługuje na akceptację.

W związku z wyrokiem Trybunału trwają obecnie prace nad zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Opracowany projekt ustawy zakłada wprowadzenie procedury przyznawania odszkodowania na zasadach analogicznych, jak określone w art. 37h ustawy, tj. zasadach dotyczących odszkodowania za ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości na skutek wprowadzonego miejscowego planu rewitalizacji.

WYNAGRODZENIE ZA KORZYSTANIE Z NIERUCHOMOŚCI PRZED ZASIEDZENIEM

Uchwała Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2024 r., sygn. III CZP 103/22

W powiększonym składzie siedmiu sędziów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą utrata własności rzeczy na skutek zasiedzenia nie powoduje wygaśnięcia roszczenia byłego właściciela o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy w okresie poprzedzającym upływ terminu zasiedzenia.

Uchwała jest odstępstwem od utrwalonego w orzecznictwie poglądu, iż wraz z utratą prawa własności na skutek zasiedzenia, właściciel nieruchomości traci roszczenie uzupełniające określone w art. 224 i 225 kodeksu cywilnego., w tym roszczenie o zapłatę za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Wskazany pogląd był uzasadniany celem instytucji zasiedzenia, które miało prowadzić do legalizacji długotrwałego stanu posiadania i ustabilizowania sytuacji prawnej związanej z tym posiadaniem. Skoro posiadacz nieruchomości przez odpowiednio długi okres nieprzerwanie korzystał z nieruchomości, a dotychczasowy właściciel nie podejmował stosownych kroków doprowadzając tym samym do utraty swojego prawa własności na skutek zasiedzenia, to jednocześnie sprzeczne z celem zasiedzenia byłoby dochodzenie przez właściciela roszczenia o wynagrodzenie za dotychczasowe korzystanie z utraconej nieruchomości.

Jednakże uzasadniając motywy rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy wskazał, że roszczenia uzupełniające – w tym roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie – przysługują i mogą być dochodzone niezależnie od roszczeń o wydanie nieruchomości. Roszczenie o zapłatę za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres sprzed zasiedzenia może być zatem dochodzone również wtedy, gdy właściciel nie występował wcześniej z żądaniem wydania mu nieruchomości przez nieuprawnionego posiadacza, zatem w ocenie Sądu Najwyższego dotychczasowy właściciel nie traci tych roszczeń w momencie utraty prawa własności.

Innymi słowy, nawet jeśli dojdzie do zasiedzenia prawa własności nieruchomości, to dotychczasowy właściciel może dochodzić od nowego właściciela wynagrodzenia za korzystanie z jego nieruchomości sprzed daty zasiedzenia. Oczywiście na uwadze należy mieć też termin przedawnienia roszczeń, który obecnie wynosi 6 lat, a gdy roszczenie ma związek z prowadzeniem działalności gospodarczej - to 3 lata.

UPŁYW TERMINU PRZEDAWNIENTA W DNIU WOLNYM OD PRACY

Uchwała Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 22 maja 2024 r., sygn. III CZP 21/23

Zgodnie z art. 115 k.c. jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Najwyższy rozważał, czy ww. przepis należy również stosować do terminów przedawnienia roszczeń i podjął uchwałę, że przepis ten nie będzie miał zastosowania przy obliczaniu terminu przedawnienia.

Jeżeli zatem termin przedawnienia upływałby w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy (niedziela lub święto), to nie ulegnie on przesunięciu na najbliższy dzień roboczy. Oznacza to, że czynności zmierzające do przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia muszą być podjęte odpowiednio wcześniej, aby wywarły swój skutek.

INFORMOWANIE KONSUMENTA O OBOWIĄZKU ZAPŁATY

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 maja 2024 r., sygn. C-400/22

Przedmiotowa sprawa dotyczyła konsumenta, który za pośrednictwem strony internetowej zwrócił się do firmy windykacyjnej o pomoc w dochodzeniu przysługującego mu roszczenia. Przed złożeniem zamówienia konsument zaznaczył przycisk zawierający oświadczenie o akceptacji ogólnych warunków umów. Ogólne warunki określały m.in. wynagrodzenie windykatora należne w przypadku skutecznego dochodzenia roszczenia oraz regulowały warunki cesji wierzytelności uprawniające windykatora do samodzielnego dochodzenia roszczeń na drodze sądowej. Na tej podstawie windykator wytoczył powództwo, jednak

pozwany zakwestionował skuteczność cesji wierzytelności, z uwagi na zarzut braku skuteczności samej umowy zlecenia, który wywiódł z braku należytego pouczenia konsumenta o obowiązku zapłaty wynagrodzenia.

Trybunał orzekł, że w przypadku umów zawieranych na odległość za pośrednictwem stron internetowych, spoczywający na przedsiębiorcy obowiązek zapewnienia, aby konsument w momencie składania zamówienia wyraźnie zaakceptował obowiązek zapłaty, znajduje zastosowanie nawet do sytuacji, gdy konsument jest zobowiązany do wykonania na rzecz przedsiębiorcy odpłatnego świadczenia zwrotnego dopiero po ziszczeniu się dalszego warunku (w tym przypadku warunku faktycznego wyegzekwowania roszczenia).

Z powyższego wynika, że w przedstawionych okolicznościach uzależnienie złożenia zamówienia od zaznaczenia ogólnej informacji o akceptacji warunków portalu nie jest wystarczające do skutecznego zawarcia z konsumentem umowy nakładającej na niego obowiązek świadczenia. Wprawdzie przedmiotem oceny Trybunału były przepisy prawa niemieckiego, jednak powyższy wyrok może mieć zastosowanie również do polskiego porządku prawnego. Przepisy nakładające obowiązki związane ze sprzedażą konsumencką w obu przypadkach stanowią implementację tej samej dyrektywy unijnej. Tymczasem, zgodnie z art. 17 ustawy o prawach konsumenta, przedsiębiorca ma obowiązek zapewnić, aby konsument w momencie składania zamówienia wyraźnie potwierdził, że wie, iż zamówienie pociąga za sobą obowiązek zapłaty. Jeżeli do złożenia zamówienia używa się przycisku lub podobnej funkcji, muszą być one oznaczone w łatwo czytelny sposób słowami „zamówienie z obowiązkiem zapłaty” lub innego równoważnego jednoznacznego sformułowania. Jak stanowi art. 17 ust. 4 tej ustawy – jeżeli powyższe wymagania nie zostały spełnione, to umowa nie zostaje zawarta.

ZAKRES ROSZCZEŃ Z OC ZALEŻY OD MOMENTU PONIESIENIA KOSZTÓW

Uchwała Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2024 r., sygn. III CZP 142/22

Sąd Najwyższy rozpoznał zagadnienie prawne przedstawione przez Rzecznika Finansowego, a dotyczące zakresu i sposobu ustalania wysokości odszkodowania należnego poszkodowanemu od zakładu ubezpieczeń w związku z naprawą pojazdu objętego ubezpieczeniem OC. Rzecznik Finansowy zadał pytanie, czy zakład ubezpieczeń może ustalić odszkodowanie z uwzględnieniem zniżek i rabatów stosowanych przez podmioty oferujące naprawę pojazdu, współpracujące z danym zakładem ubezpieczeń.

Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą sposób ustalenia odszkodowania zależy od tego, czy występujący z roszczeniem uprawniony dokonał już naprawy pojazdu lub zawarł umowę w tym zakresie, czy dopiero planuje w przyszłości taką naprawę.

Jeżeli poszkodowany poniósł już koszty naprawy pojazdu lub zobowiązał się do ich poniesienia, wysokość odszkodowania z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych powinna odpowiadać tym kosztom, chyba że w danych okolicznościach są one oczywiście nieuzasadnione; wysokość odszkodowania nie zależy od ulg i rabatów potencjalnie możliwych do uzyskania (a które faktycznie nie zostały otrzymane) przez poszkodowanego od podmiotów współpracujących z ubezpieczycielem.

Natomiast jeżeli poszkodowany nie poniósł jeszcze kosztów naprawy pojazdu, ani nie zobowiązał się do ich poniesienia, wysokość takiego odszkodowania powinna odpowiadać przeciętnym kosztom naprawy na lokalnym rynku, z uwzględnieniem możliwych do uzyskania przez poszkodowanego ulg i rabatów, chyba że skorzystaniu z tych ulg i rabatów sprzeciwia się jego uzasadniony interes.

KRYTYKA PRACODAWCY NIE UZASADNIA ZWOLNIENIA DYSCIPLINARNEGO

Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. 48340/20

Trybunał rozpoznawał sprawę byłego pracownika, który został dyscyplinarnie zwolniony z pracy, w związku z ujawnieniem informacji o rozsyłaniu do innych pracowników wiadomości zawierających krytyczne i sarkastyczne komentarze dotyczące swojego pracodawcy.

Trybunał uwzględnił skargę zwolnionego pracownika orzekając, iż pracodawca naruszył art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, tj. przepis określający prawo do wolności wyrażania opinii.

Trybunał zwrócił uwagę na konieczność odróżniania wypowiedzi noszących znamiona zniewagi, zawierających obraźliwe określenia, od wypowiedzi krytycznych. W ocenie Trybunału, fakt formułowania tych wypowiedzi w sposób sarkastyczny, ani nawet fakt negatywnego oddziaływania wysyłanych maili na atmosferę w zakładzie pracy, nie uzasadnia zastosowania tak srożej sankcji, jaką jest zwolnienie dyscyplinarne. Trybunał wziął pod uwagę również to, że wypowiedzi formułowane przez zwolnionego pracownika miały związek z pracą (zawierały krytykę stylu zarządzania zakładem pracy, odebrania pracownikom pomocy finansowej, czy nadmiernego dystansu pracodawcy wobec swoich pracowników), czyli stanowiły

komentarze do pewnych okoliczności faktycznych dotyczących pracownika, nie miały one zatem na celu obrazy pracodawcy, ale okazanie swojego niezadowolenia ze zmieniających się warunków pracy.

KOSZTY EGZEKUCJI WSZCZĘTEJ PO ŚMIERCI DŁUŻNIKA

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2024 r., sygn. III CZP 6/23

W przedmiotowej sprawie wierzyciel wystąpił do komornika o wszczęcie egzekucji przeciwko swojemu dłużnikowi. W toku czynności komornik ustalił, że dłużnik zmarł kilka lat wcześniej i wobec tego komornik obciążył wierzyciela opłatą egzekucyjną wynoszącą 10% wierzytelności skierowanych do egzekucji – uznając wszczęcie egzekucji za niecelowe.

W związku z zaskarżeniem tej czynności przez wierzyciela oraz wątpliwościami sądu rozpoznającego wniesione zażalenie, sąd zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie zagadnienia prawnego. Na skutek powyższego Sąd Najwyższy podjął uchwałę, iż złożenie przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji przeciwko zmarłemu dłużnikowi może stanowić oczywiście niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego w rozumieniu art. 30 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych.

Wierzyciel może być zatem obciążony opłatą egzekucyjną, jednak każda sprawa wymaga oddzielnej oceny, czy wierzyciel dopuścił się zaniedbania i czy mógł wiedzieć o śmierci swojego dłużnika. Inaczej należy ocenić sytuację, gdy dłużnik zmarł bezpośrednio przed skierowaniem wniosku egzekucyjnego, a inaczej sytuację, gdy wierzyciel inicjuje postępowanie egzekucyjne kilka lat po śmierci dłużnika.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZARZĄDU ZA ZOBOWIĄZANIA ZLIKWIDOWANEJ SPÓŁKI

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 stycznia 2024 r., sygn. akt III FSK 3663/21

Decyzją organów podatkowych, były członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością został uznany za osobę ponoszącą odpowiedzialność za zaległości podatkowe tej spółki. Wojewódzki Sąd Administracyjny utrzymał w mocy tę decyzję, ale były członek zarządu wniosł

skargę kasacyjną kwestionując m. in. możliwość obciążenia odpowiedzialnością za zobowiązania spółki, która została zlikwidowana przed wydaniem decyzji przez organy podatkowe

Naczelny Sąd Administracyjny oddalił wniesioną skargę uznając ją za bezzasadną. Sąd wskazał, że ustanie bytu prawnego spółki kapitałowej nie stanowi okoliczności wyłączającej odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania podatkowe powstałe w okresie, gdy spółka istniała, a zobowiązany był członkiem jej zarządu. W ocenie Sądu odmienny pogląd mógłby skutkować podejmowaniem prób obejścia przepisów prawa podatkowego i stanowiłby zachętę do likwidacji spółek kapitałowych w celu uwolnienia się od zobowiązań podatkowych i tym samym - osiągnięcia korzyści majątkowych.

UBÓSTWO STRONY PRZYCZYNĄ NIEMOŻLIWOŚCI WYKONANIA ZAPISU NA SĄD POLUBOWNY

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2024 r., sygn. II CSKP 897/22

W przedmiotowej sprawie sądy obu instancji odmówiły powodowi prawa dochodzenia roszczeń na drodze postępowania sądowego z uwagi na fakt, że roszczenia wynikały z umowy, w której zawarta została klauzula przyznająca kompetencję do rozpoznania spraw sądowi arbitrażowemu. Sądy nie uwzględniły argumentacji powoda, iż wartość przedmiotu sporu wynosi kilka milionów złotych, z czym wiąże się obowiązek poniesienia bardzo wysokich kosztów postępowania polubownego, na których powoda nie stać. Natomiast wnosząc pozew, powód mógł skorzystać ze zwolnienia z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy uwzględnił skargę kasacyjną powoda i nakazał sądom ponowne rozpoznanie sprawy. Sąd Najwyższy wskazał, że w przypadku braku możliwości uzyskania zwolnienia od obowiązku poniesienia opłat, które warunkują wszczęcie postępowania polubownego, obowiązek poniesienia tych kosztów może stanowić faktyczną przeszkodę uniemożliwiającą uzyskanie dostępu do sądu polubownego. Sytuacja ta nie czyni nieważnym zapisu na sąd polubowny, ale sprawia, że zapis ten jest niemożliwy do wykonania. W przypadku gdy przyczyną braku możliwości wszczęcia postępowania polubownego jest ubóstwo strony, to odrzucenie przez sąd powszechny wniesionego pozwu jest równoznaczne z pozbawieniem strony prawa uzyskania sądowej ochrony prawnej.

PRACUJĄCY EMERYT MOŻE KORZYSTAĆ ZE ŚWIADCZEŃ Z ZAKŁADOWEGO FUNDUSZU ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2024 r., sygn. III PZP 3/23

Przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego było pytanie prawne skierowane przez sąd powszechny rozpoznający powództwo o ustalenie, czy emerytowi przysługują świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przewidziane dla emerytów, jeśli dany pracownik łączy pobieranie emerytury ze świadczeniem pracy na rzecz innego pracodawcy.

Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą emeryt, który uprzednio przeszedł na emeryturę i podjął zatrudnienie u innego pracodawcy, gdzie otrzymuje wynagrodzenie w wysokości nie powodującej zawieszenia wypłaty emerytury, jest "emerytem - byłym pracownikiem" w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Sąd Najwyższy podkreślił, że przepisy ustawy nie stawiają dodatkowych warunków, ani nie różnicują sytuacji prawnej emerytów, wobec czego, jeżeli w nowym miejscu pracy emeryt nie korzysta ze świadczeń z funduszu (ponieważ np. nowy pracodawca go nie utworzył), to postanowienia regulujące funkcjonowanie Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych nie mogą pozbawiać emerytów prawa do świadczeń z tego funduszu tylko z tej przyczyny, że emeryt zdecydował się łączyć swój status z wykonywaniem pracy na rzecz innego pracodawcy. Powyższe dotyczy byłych pracowników - emerytów, którzy w nowym miejscu pracy otrzymują wynagrodzenie w takiej wysokości, która nie zawiesza ich prawa do emerytury, czyli łączą status pracownika i emeryta.

ZGODA NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU W BUDYNKU, W KTÓRYM WCZEŚNIEJ TA SPRZEDAŻ BYŁA PROWADZONA CZYNNOŚCIĄ ZWYKŁEGO ZARZĄDU

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 9 kwietnia 2024 r., sygn. II SA/OI 1086/23

Spór w rozpoznawanej sprawie dotyczył oceny decyzji udzielającej przedsiębiorcy zezwolenia na sprzedaż alkoholu w lokalu mieszczącym się w budynku należącym do wspólnoty mieszkaniowej. Członek wspólnoty wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie nieważności tej decyzji powołując się na brak wyrażenia przez właścicieli nieruchomości zgody na sprzedaż alkoholu. Zgodnie z art. 18 ust. 6 pkt 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi do wniosku o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wnioskodawca ma bowiem obowiązek dołączyć zgodę właściciela, użytkownika, zarządcy lub administratora budynku, jeżeli punkt sprzedaży będzie zlokalizowany w budynku mieszkalnym wielorodzinnym.

W przedmiotowej sprawie zgoda została udzielona, ale nie uchwałą właścicieli lokali objętych wspólnotą, ale oświadczeniem złożonym przez zarządcę nieruchomości. Tymczasem czynność przekraczająca zakres zwykłego zarządu wymaga podjęcia uchwały przez właścicieli lokali.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło nieważność zaskarżonej decyzji, jednak Wojewódzki Sąd Administracyjny uchylił to rozstrzygnięcie. Sąd uznał, że zarządca nieruchomości może być jednym z podmiotów umocowanych do wyrażenia skutecznej zgody potrzebnej do wydania zezwolenia. W ocenie Sądu czynność polegająca na wyrażeniu zgody na sprzedaż napojów alkoholowych w budynku mieszkalnym wielorodzinnym, nie zawsze mieści się w zakresie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu nieruchomością, a jedynie wówczas gdy prowadzi ona do zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania tej nieruchomości. Kluczowe bowiem jest to, że przedmiotowa sprawa nie dotyczyła udzielenia pierwszego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, ale kolejnego zezwolenia w miejscu, gdzie ta sprzedaż dotychczas się odbywała.

UMOWA NA PRZEPROWADZENIE WYKŁADU – UMOWĄ ZLECENIA A NIE UMOWĄ O DZIEŁO

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7 grudnia 2023 r., sygn. akt II GSK 1961/21.

Sprawa odnosiła się do właściwej kwalifikacji prawnej umowy o przeprowadzenie wykładu – w kontekście objęcia usługodawcy obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym.

Naczelnny Sąd Administracyjny uznał, że przeprowadzenie wykładu nie nosi cech dzieła w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego, a samo zawarcie w umowie postanowień dotyczących prawa autorskiego, czy nazwanie umowy umową o dzieło - nie wystarcza do tego, aby ten stosunek prawny uznać za umowę o dzieło. W szczególności wskazano, że przedmiotem i sensem analizowanej umowy jest samo wykonanie określonych czynności (przygotowanie i przeprowadzenie wykładów na wskazany temat), a nie ich rezultat. Uznano w szczególności, że przygotowanie materiałów dydaktycznych nie jest rezultatem umowy o przeprowadzenie wykładu, albowiem nie jest istotą wykonywanych czynności. Istotą stanowi tu przekazywanie wiedzy, a nadto w analizowanym przypadku chodziło o powtarzalność poruszanej tematyki.

ZAKWALIFIKOWANIE INFORMACJI PUBLICZNEJ JAKO INFORMACJI PRZETWORZONEJ WYMAGA KONKRETNIEGO UZASADNIENIA

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 15 lutego 2024 r., sygn. akt II SA/Ol 1095/23

Sprawa odnosiła się do żądania zgłoszonego do publicznej placówki szkolnej przez osobę fizyczną, z powołaniem się na ustawę o dostępie do informacji publicznej, w zakresie przedstawienia wykazu przyznawanych osobom zatrudnianym w szkole nagród, premii, dodatków funkcyjnych oraz motywacyjnych - finansowanych z dotacji oświatowej.

Dyrektor szkoły uznał, że wniosek dotyczy informacji przetworzonej i zażądał wykazania szczególnie istotnego interesu publicznego w pozyskaniu informacji. Oceniał, że celem zrealizowania wniosku wymagane byłoby zgromadzenie całości dokumentacji, wyodrębnienie wnioskowanych informacji i stworzenie wykazu o jaki wnioskuje wnioskodawca, przy tym samo odszukanie pojedynczej osoby na liście płac w danym miesiącu zajęłoby średnio 45 minut, a z uwagi na to, że organ dysponuje tylko 2 pracownikami, to konieczne byłoby wyłączenie ich z bieżącej pracy, co zakłócałoby wykonywanie powierzonych szkole obowiązków. Udzielenie żądanej informacji wiązałoby się - jak to wskazał Dyrektor szkoły - z „koniecznością podjęcia złożonych czynności analitycznych i interpretacyjnych”.

Sąd administracyjny, do którego trafiła ta sprawa, nie zgodził się z argumentacją organu. Przywołał wynikającą z judykatury wykładnię pojęcia "informacji przetworzonej", definiując ją jako informację będącą wynikiem ponadstandardowego nakładu pracy, wymagającą użycia dodatkowych sił i środków oraz zaangażowania intelektualnego w stosunku do posiadanych przez dany podmiot danych. Jest to zatem informacja przygotowywana "specjalnie" dla wnioskodawcy wedle wskazanych przez niego kryteriów. Często, jak wskazał Sąd, przygotowanie informacji przetworzonej wiąże się z poniesieniem określonych środków finansowych i organizacyjnych, trudnych do pogodzenia z bieżącymi działaniami organu państwa.

Sąd jednocześnie uznał, że kwalifikacja żądania jako dotyczącego informacji przetworzonej stanowi w istocie ograniczenie konstytucyjnie gwarantowanego prawa do informacji publicznej, gdyż wymusza na wnioskodawcy wykazanie szczególnego interesu publicznego w udostępnieniu informacji, a w razie braku takiego wykazania - skutkuje odmową udostępnienia informacji publicznej. Dlatego też uznanie danej informacji za przetworzoną wymaga uzasadnienia odnoszącego się do konkretnej sprawy i nie może sprowadzać się do ogólnikowych twierdzeń, mogących mieć zastosowanie w każdej innej sprawie. Jeżeli podmiot zobowiązany chce prawidłowo wykazać zasadność swojej kwalifikacji, musi podać konkretne argumenty odnoszące się do danej sprawy. Sąd przy tym wskazał, że o obowiązku udostępnienia informacji publicznej, czy też uznania jej za przetworzoną nie może przesądzać to,

ilu pracowników jest zatrudnionych przez podmiot zobowiązany do udostępnienia informacji publicznej.

III. Warto pamiętać

AKT O USŁUGACH CYFROWYCH

Od 17 lutego 2024 r. przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych) – mają zastosowanie do wszystkich dostawców usług pośrednich, niezależnie od rozmiarów prowadzonej działalności.

Adresatem rozporządzenia są przede wszystkim platformy handlu elektronicznego i wszelkie serwisy społecznościowe, jednak za dostawcę usług pośrednich przepisy uznają także podmioty świadczące usługi hostingu, a ich definicja jest dość szeroka. Zgodnie z art. 3 lit. g (iii) usługa hostingu definiowana jest jako usługa polegająca na przechowywaniu informacji przekazanych przez odbiorcę usługi oraz na jego żądanie. W praktyce oznacza to, że - aby zostać zaliczonym do hostingodawców w myśl przepisów rozporządzenia - wystarczy prowadzić stronę internetową, na której klienci danego przedsiębiorcy lub odwiedzający stronę mogą samodzielnie dodać komentarz lub zawrzeć jakąkolwiek treść.

Na podmiocie prowadzącym taką stronę internetową (jak i na innych podmiotach zaliczanych do dostawców usług pośrednich) spoczywają liczne obowiązki, w tym obowiązki moderacji zamieszczanych wpisów, uzasadniania usuwania wpisów, zapewnienia ścieżki odwoławczej, czy raportowania o publikacji nielegalnych treści. Ponadto nowe obowiązki i związane z tym procedury muszą zostać objęte przejrzystym regulaminem opublikowanym na stronie internetowej dostawcy usług pośrednich.

PUBLIKACJE URZĘDU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Na stronie Urzędu Zamówień Publicznych systematycznie publikowane są przydatne materiały z zakresu udzielania zamówień publicznych. Na przykład warto zapoznać się z ostatnimi publikacjami odnoszącymi się do następujących zagadnień:

- Dopuszczalność przelewu wierzytelności przysługującej wykonawcy zamówienia publicznego na rzecz podwykonawcy:

<https://www.gov.pl/web/uzp/dopuszczalnosc-przelewu-wierzytelnosci-przyslugujacej-wykonawcy-zamowienia-publicznego-na-rzecz-podwykonawcy>

- Śmierć wykonawcy zamówienia publicznego - osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą - w kontekście przesłanki zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego:

<https://www.gov.pl/web/uzp/smierc-wykonawcy-zamowienia-publicznego---osoby-fizycznej-prowadzacej-dzialalnosc-gospodarcza---w-kontekscie-przeslanki-zmiany-umowy-w-sprawie-zamowienia-publicznego>

- Przykładowe zapisy w dokumentach zamówienia dotyczące uwzględniania w postępowaniu o udzieleniu zamówienia aspektów społecznych, środowiskowych i innowacyjnych

<https://www.gov.pl/web/uzp/przykladowe-zapisy-w-dokumentach-zamowienia-dotyczace-uwzględniania-w-postępowaniu-o-udzieleniu-zamowienia-aspektow-spoecznych-srodowiskowych-i-innowacyjnych>

- Rażąco niska cena – Tezy z orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej oraz Sądu Zamówień Publicznych

<https://www.gov.pl/web/uzp/razaco-niska-cena--tezy-z-orzeczen-krajowej-izby-odwolawczej-oraz-sadu-zamowien-publicznych>

Kancelaria Radcy Prawnego FORTUNA

- Obowiązek stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych przez fundacje oraz stowarzyszenia w kontekście art. 4 pkt 3 i art. 6 Pzp

<https://www.gov.pl/web/uzp/obowiazek-stosowania-ustawy-prawo-zamowien-publicznych-przez-fundacje-oraz-stowarzyszenia-w-kontekscie-art-4-pkt-3-i-art-6-pzp>

- Orzecznictwo dotyczące zamówień publicznych w I kwartale 2024 roku

<https://www.gov.pl/web/uzp/orzecznictwo-dotyczace-zamowien-publicznych-w-i-kwartale-2024-roku>

- Opłacenie polisy ubezpieczeniowej w kontekście oceny posiadania przez wykonawcę zdolności ekonomicznej lub finansowej niezbędnej do realizacji zamówienia

<https://www.gov.pl/web/uzp/oplacen-polis-ubezpieczeniowej-w-kontekscie-oceny-posiadania-przez-wykonawce-zdolnosci-ekonomicznej-lub-finansowej-niezbednej-do-realizacji-zamowienia>

